

سوغات

تربت حیدریه/خراسان رضوی

اللهه آرائیان

عکس‌ها: طیبیه رسولی

علی یعقوبیان مهر کوشیده تا عروسک‌های روستا را احیا کند

خانه عروسک‌های «حاجی بیگی» گرم و شلوغ و دیدنی است

سلام خاله خورشید

● ماجرای زنده شدن عروسک‌ها

انگار قبلاً آن‌ها را دیده‌اید. با این که چهره‌ای ندارند، آشنا هستند و می‌شناسیدشان. با ساده‌ترین چیزها، یعنی چوب و پارچه ساخته شده‌اند، ولی صدایشان را می‌شود شنید که از زندگی سخت و شیرین در روستا می‌گویند. این عروسک‌های محلی سال‌ها در پستوی خانه‌های گم شده بودند تا این که حدود دو سال پیش قرار شد دوباره به زندگی برگردند؛ البته این بار با سر و شکلی تازه و با کیفیت بهتر. ماجرا از این قرار است که «علی یعقوبیان مهر»، جوان خوش ذوق وقتی از مشهد به روستای مادری‌اش، یعنی حاجی بیگی برگشت، تصمیم گرفت با کمک اهالی، صنایع دستی روستا از جمله عروسک‌های محلی را احیا کند. این شد که خانم‌های روستا از عروسک‌های قدیمی‌شان که روزگاری با آن‌ها سرگرم می‌شدند، رونمایی کردند. این عروسک‌ها الگوی اولیه عروسک‌های فعلی شد. رفته رفته با اضافه شدن فاطمه خانم یوسفی به عنوان خیاط به گروه، عروسک‌ها صاحب شلیته‌ها، چارقدها و شلوارهای با کیفیت و دوخت بهتر شدند. خانم یوسفی علاوه بر این که رخت و لباس عروسک‌ها را می‌دوزد، خانه تاریخی خودش در روستا را هم به عروسک‌ها داده تا خانه عروسک روستای حاجی بیگی نام بگیرد. او در حال حاضر به همراه یک نفر دیگر به طور مستمر مشغول ساخت عروسک است. حالا از صفحه علی یعقوبی مهر می‌توانید این عروسک‌ها را سراغ بگیرید و سوغات ببرید

● هر عروسک، یک قصه

دیوارهای خانه عروسک پر شده از هنر دست‌های زنان روستای حاجی بیگی. عروسک‌های حاجی بیگی هیچ کدام شبیه دیگری نیستند و هر کدام پوشش و اسم مخصوص خودشان را دارند. بعد از این که عروسک‌ها نو نوار شدند، خانم‌های عروسک‌ساز به این فکر افتادند که برای هر عروسک اسمی بگذارند. علی یعقوب مهر می‌گوید: «روزی خانم یوسفی صدایم زد و گفت این عروسک را ببین و بگو شبیه چه کسی است. عروسک برایم خیلی آشنا بود و می‌شد گفت شبیه

تمام زنان کهنسال روستا بود. تا این که خانم یوسفی گفت این ننه هاجر است. از آن روز عروسک‌ها اسم و رسم دار شدند. یکی شد خاله خورشید، دیگری زهرا جیلی، یکی ننه جلال، آن یکی به نام آقا صفر شناخته شد، دیگری عمو نوری و...». شخصیت‌های آشنای حاجی بیگی را حالا می‌شود در قامت بی‌چهره عروسک‌های روستا دید و قصه‌شان را شنید. از همه شیرین تر قصه عروسکی به نام «خاله خورشید» است که اسمش را از شخصیتی به همین نام در روستا گرفته است. تفاوت خاله خورشید قصه حاجی بیگی با دیگر زنان روستا این بوده که خوشش نمی‌آمده مثل بقیه زیر درخت پارچه بیندازد و با تکان دادن درخت، آلوچه جمع کند. او خودش می‌رفته روی درخت و یکی یکی آلوچه‌ها را می‌چیده. گوشه چارقدش هم تکه‌ای نان می‌گذاشته تا در وقت گرسنگی بخورد. حالا کسی که این قصه را می‌داند، با دیدن تکه نانی گوشه چارقد یک عروسک فوری به یاد خاله خورشید می‌افتد.

● چهره‌های بی چهره

عروسک‌های حاجی بیگی با این که چهره ندارند، از هر چهره‌ای در بین اهالی مشهورترند. اما دلیل این که عروسک‌ها بدون چهره ساخته می‌شوند به یک اعتقاد قدیمی برمی‌گردد که اگر قرار باشد یک تمثال کامل انسانی ساخته شود، باید در آن روح دمیده شود، وگرنه شیطان در آن نفوذ خواهد کرد و عواقبش متوجه شخص سازنده خواهد بود. رد پای عروسک‌های بدون چهره را علاوه بر مناطق مختلف ایران از جمله روستای قلعه‌قاف در استان گلستان و شهرستان هندوچان در استان خوزستان، در سراسر دنیا هم می‌شود دید. روستای حاجی بیگی حالا با عروسک‌های احیا شده‌اش، راه درآمدی برای زنان روستا باز کرده و امید آن می‌رود که بتواند در آینده‌ای نزدیک این نمادهای محلی را ثبت ملی کند.

در دیوار این جا در تصرف السا، آنا، مینیون، باری، بیبی بورن و... نیست. این جا ننه هاجر، خاله خورشید، آقا صفر و... را می‌بینید که به شما سلام می‌کنند. این جا خانه عروسک روستای «حاجی بیگی است» با عروسک‌هایی که هر کدام اسم و رسم خود را دارند. یک روز سرد دی ماه و در حالی که عروس برف خوش نشسته بود، سر از این خانه در آوردیم. روستای «حاجی بیگی» از توابع تربت حیدریه است، در حدود ۱۲۰ کیلومتری مشهد قرار دارد و با جاذبه‌های طبیعی و تاریخی‌اش می‌تواند در همه چهار فصل دیدنی باشد.